

JIWARI-PAYI

Yapirotañaki Judá-iti

1 ¹Aritaki kamaki Josué, inintaki Israel-iiti iyoti itzimi-rika ityaaroni iwayirityaa, ikowako-takiri Pawa, ikantziri: “¿Itzimika ityaaroni itonkairo iwayiri-tyaari Owintini-satzi?” ²Ari yakakiri Pawa ikantziri: “Iriitaki ityaaroni iwayiri-tyaari icharini-payi Judá, naaka kantakai-yaarini yaapitha-tantyaariri iipatsiti, iriitaki asitajyaaroni.” ³Ikanta icharini-payi Judá ikaimakiri maaroni icharini-payi Simeón, tima ishininka-thori inajiiitzi, ikantakiri: “Thami antsipata-wakaiyaa antonkairo kipatsi ipaitakinari. Thami awayiri-tyaari Owintini-satzi. Ari nonkimi-tajirori naakaiti, aritaki noyaatakimi pipatsitiki ipaitakimiri awiroka.” Imatakiro icharini-payi Simeón, iyaataa-jiita-nakiri ishininka-thori-payi. ⁴Tonkajii-tanaki Judá-iti. Ikantakaakaro Pawa yapirotañaki maaroni Owintini-satzi, aajatzí maaroni Nampitsi-wini-satzi. Tima oshiki-piro ikaratzí atziri iwamaakiri anta Poriryaañi-toniki.^a

⁸ Ikanta iwayiri-takari Judá-iti yokaiti Aapatyaawini-satzi. Ikyaki inampiki, yapirotañaki iwisakiri maaroni, itaanakiro inampitsiti. ⁹Ikanta yawisanaki Judá-iti iwayiri-tanakari Owintini-satzi nampiwi-tarori otzisi-masiki, Piryaariniki, aajatzí otaapiki owintini-pathatzi. ¹⁰Ikanta yawisanaki Judá-iti iwayiri-tanakari Owintini-satzi nampiwi-tarori Aripiro-taariniki, ipaitawi-taitari pairani “⁴ Asitarori Inampitsiti”, iwanakiri Sesai, Ahimán aajatzí Talmai, jiwari-payi inayitzi irorori.

Iwayiritantaki icharini-payi José

²² Ari ikantakari aajatzí icharini-payi José, iwayiri-takari Pawapankoni-satzi. Tima itsipatani iwiri Pawa yokaiti. ²³ Ityaantaki icharini-payi José jatatsini yaminaitiro Pawapankoniki, ipaitai-tziri pairani Tirimpyaari. ²⁴ Ikanta ijajitanaki aminirori nampitsi, imonthaaka poñaanain-chari nampitsiki, ikantawakiri: “¡Ayompar! Pinisironka-tyaana, nonintzi piyomitainaro tsika ikyaa-piintai-tziro nampitsiki, aritaki nomatakimi

---

^a **1.4** oshiki-piro = 10,000

awiropa naakamiithatimi.”²⁵ Imatakiro iñaakai-takiri tsika ikainaitzi ikyaantaitari nampitsiki, ithonka yapirotakiri iwisakiri nampitarori anta. Iriima atziri yomitaa-kiriri ikyaantakari nampitsiki, isinitakiri isiyi aajatzi ikaratzi ishininka-yitari irirori.

Ti imisitowanti icharinipayi pasini Israel-iiti

²⁷Iriima Israel-iiti icharini-payi Manasés ti imatiri imisitowiri nampitarori Maranki-pankoniki, Impanikyaariki, Chariñaariki, Niyaitoniki aajatzi Owayirii-toniki. Irojatzi ikanta inampijiitaro Owintini-satzi anta. ²⁸Ikanta ishikitanaki apaata Israel-iiti tzimanaki isintsinka, isintsiwintajiri yantawai-takairi Owintini-satzi, titzimaita imisitowiri inampiki. ²⁹Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Efraín ti imatiri imisitowiri Owintini-satzi nampitarori Pithatoniki. Iro inintaki intspipa-tyaari inampityaaro inampiki.

³⁰Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Zabulón ti imatiri imisitowiri Owintini-satzi nampitarori Sankaariniki, aajatzi ikaratzi nampitarori Katarosi-taariniki, irojatzi inampiyi-takaro Owintini-satzi inampiki itsipatakari icharini-payi Zabulón. Isintsiwintziri yantawai-takairi. ³¹Aajatzi ikimitaka Israel-iiti icharini-payi Aser ti imisitowiri nampitarori Tampatzikaariniki, Simaaki, Waiya-jaariki, Amatawyaaariniki, Waiyajaaroki, Asitakotaariniki aajatzi Kaankiiriniki. ³²Itsipatakari icharini-payi Aser inampitaro Owintini-satzi asitarori inampi anta, ti yoimisitowiri. ³³Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Neftalí ti imatiri imisitowiri nampitarori Ooryaa-pankoniki aajatzi Akapankoniki. Ari itsipatakari Owintini-satzi inampitaro iipatsitiki. Oshiki isintsiwintakiri impira-yitari Ooryaa-pankoni-satzi aajatzi Akapankoni-satzi. ³⁴Iriima Tonkaarisatzi imisiyakiri Israel-iiti icharini-yitari Dan, inampiyi-tyaaro tonkaariki otzisi-masiki, ti isinitajiri yoirinki otaapiki owintini-pathatzti.

Ti imiraawintaitairi Pawa

2 ⁶Ikanta iwithata-kaanajari Josué maaroni ishininka-payi, ⁷jatayitanaki yaayitiro iipatsiti okaratzi ipayita-kiriri. ⁷Tima oshiki ipinkathata-piintakiri Israel-iiti yoka Pawa ainiro yañaawita Josué. Ari ikantzi-takarori ikamajira, tima ainiro yañaayitzi antarapiro-payi yotakotzirori tsika ikanta inisironka-takari pairani Pawa.

¹⁰Ikanta ikamayitaki ikaratzi tsipayi-takariri pairani Josué. Ari ikantzi-takari ikaratzi owakira tzimayi-witaa-chari, kaari yotako-piro-tirini Pawa tsika ikanta inisironkatari pairani ishininka-payi.

Yapiitajiro Israel-iiti Ipiyathatari Pawa

¹¹Tima kowiinka okantzi-motari Pawa okaratzi yantayi-tanajiri Israel-iiti, ipinkatha-waita-sitakari isiyakaaro pawaniro Inkaniwiri.

¹² Ti imiraawinta-najiri Pawa, Iwawani pairani iwaisatzitini owawisaa-kotairiri isaikawitaka Apitantoniki. Ipinkatha-waita-sitakari iwawani asitarori inampi itsipataari inampijii-taaro. Irootaki iwatsimaan-takariri Pawa. ¹³ Tima ipinkatha-waitakiri isiyakaaro pawaniro Inkaniwiri, aajatzi osiyakaaro pawaniro Impokiromara. Ti imiraawintajiri Pawa.

¹⁴ Antaro ikisanaka Pawa, yooka-nakiri Israel-iiti. Ikantakaakaro impoki kosintzi-payi inampiki, ikositakiri okaratzi tzimimo-tziriri. Ipokapaaki owayiri-payi, ti onkanti impiyata-wakyaari. ¹⁵ Ijatawijiitaka iwayirityaa, ti intsipa-tanajyaari Pawa imatantyaariri iwayirityaa. Irootaki ikantzi-takariri, imonkara-takiro Pawa okaratzi ikantakiriri. Tima oshiki ikimaatsi-waitaka Israel-iiti. ¹⁶ Irootaki ikantakaan-takarori Pawa intzimi jiwaripi, iriitaki saikakaa-yitajirini Israel-iiti. Iri ookakaa-witairini aririka inintaitimi yaapithaitiri iipatsiti.^b ¹⁷ Titzimaita inkimisantiri ijivariti-payi, iri ininta-pirotaki impinkatha-waitakiri pawaniro.

Ti ishintonaki iwashaantziro tsika ikantayita pairani iwaisatziti ikimisantizo ikantakaantani Pawa. Iwashaanta-nakiro irirori-payi.

¹⁸ Aririka inkanta-kaiyaaro Pawa intzimi ijivariti Israel-iiti, tima iriitaki jiwavitziriri. Ainiro yañaayitzi ijivariti, itsipata-piintari Pawa yoka jiwariri, ikisako-wintari iwayiriyita. Tima oshiki inisironka-takari Pawa yokapayi Israel-iiti, ikimiri ikaminthaa-jiita okantakaaro impira-waitaitari, aririka inkimaatsita-kayi-tyaari aajatzi. ¹⁹ Iro kantacha, aririka inkami-rika ijivariti-payi Israel-iiti, yapiita-najiro ikaaripiro-waitzi, imapiro-tatziro ikaaripiro-waitzi, yanaakiri ikaaripirotaki pairani iwaisatziti, ipinkatha-waita-sitari isiyakaaro pawaniro-payi. Ti ininti iwashaantajiro, oshiki ayimawai-tziri yantayitiro. ²⁰ Tima antaaro iwatsimaakiri Pawa yoka Israel-iiti, ikantanaki: “Ikantakaan-tziro Israel-iiti ithainka-kiro nokasiyakayiriri pairani iwaisatziti-payi, ti ininti inkimisantajina, ²¹ irootaki airo nomisitowan-taari asitarori pairani inampipayi, kaari itsinampai yoimisitowiri pairani Josué ainiro yañaawita.” ²² Tima inintzi Pawa iñiirimi Israel-iiti impiya-siritaji inkimisantajiri, isiya-kota-jiityaari iwaisatziti ikimisantakiri pairani irirori. ²³ Irootaki ikantan-takari Pawa intsipa-tyaari Israel-iiti asitarori pairani inampi anta. Ti yoimisitowiri sintziini, tima ti isininitiri yapirotiri Josué.

Otoniel

3 ⁷Imapirotairo Israel-iiti ikaaripirotaki ti ookimota-jyaari Pawa, yooka-nakiri. Iwawani-waita-sitakari Inkaniwiri, aajatzi isiyakaaro Inkaari-wiri. ⁸ Antaroitoi iwatsimaakiri Pawa yokaiti Israel-iiti, isinita-

^b **2.16** jiwaripi = aminako-tantatziiri. Tima iriitaki aminirori ikisa-wakaa-jiita Israel-iiti. Iro kantacha, ti apatziro yaminiro ikisawakaita, tima iriitaki ijivaritari Israel-iiti, ijiwatziri aajatzi owayiri-payi. Irootaki ipaitan-tariri “jiwari”

nakiri imapirotiri impira-waityaari Cusan-risataim pinkatha-ritatsiri Osampanaaki saikatsiri Tonkaironiki. Tima osamani impira-waitakari okaratz 8 osarintsi isaikawaitaki.⁹ Ari ikowa-kotairi Pawa yokaiti Israel-iiti intzimaji kisakowinta-jyaarini. Iriitakira itomi Cenaz, paitachari Otoniel, iyaapitsi iririntzi Caleb.¹⁰ Inampi-siritan-tanakari Itasorinka Pawa yoka Otoniel, itanakaro ijiwatziri Israel-iiti, jataki iwayirityaa. Isinita-kiniri Pawa iitsinampairi Cusan-risataim pinkatha-ritatsiri Tonkaironiki.¹¹ Osamani isaikawaitaji kamiitha Israel-iiti okaratz 40 osarintsi, irojatzi ikamantajari Otoniel itomi Cenaz.

Aod

¹² Yapiitajiro Israel-iiti ikaaripirotzi-motairi Pawa, ari ikantakaakaro Pawa ontzimi-motiri isintsinka Eglón pinkatha-ritatsiri Athataa-winiki, iriitaki owayirita-kariri Israel-iiti. Okantakaan-tzirori ikaaripirotzi-motakiri Pawa.¹³ Ikanta iwinkathariti Athataa-wini-satzi yaapatyaaakari iwinkathariti Pityaankaarini-satzi, aajatzi Otinkanaawini-satzi, ipokajitaki iwayiritarri Israel-iiti, yaapithatakiri inampsitsi ipaitai-tziri Kapashaa.^c ¹⁴ Tima okaratz 18 osarintsi impiratai-takari Israel-iiti impiratari iwinkathariti Athataa-wini-satzi.

Iwakiri Aod pinkathari Eglón

¹⁵ Ikanta Israel-iiti ikowa-kotairi Pawa. Ikantakaakaro Pawa intzimaji pasini kisakowinta-jyaarini, iriitaki Aod itomi Gera, ishininka-mirinka Benjamín-iiti, ampatintsi inatzii. Ikanta ityaanta-kiniri Israel-iiti isintsiwintakiri yamaitiniri kiriiki yoka Eglón iwinkathariti Athataa-wini-satzi.¹⁶ Iwitsikaki Aod iyotsiro-miniti, apimini ithoyimpitakiro, ti osantha-piroti. Yoosota-kotakaro irakoki imana-kotan-takaro iithaarki.^d ¹⁷ Ipoñaa ijataki yaanakiniri sintsiwintan-tziri yaitiniri kiriiki yoka Eglón iwinkathariti Athataa-wini-satzi. Iriipirori wathantzi ikanta atziri Eglón.¹⁸ Tima imatakiro ipakiri isintsitan-tziri yaitiniri kiriiki, ari iwithata-waari Aod ikaratzi itsipayitakari.¹⁹ Ikanta yariitaka isaikira iwawani-waita-sitari saikatsiri okaakitapaji Pinaironchaarini, ipiyaja Aod isaikinta Eglón, ikantapajiri: “Pinkatharí, tzimatsi ñaantsi nonintziri nonkaman-timiro apaniroini.” Ari yakanaki irirori, ikantzi: “¡Pisitowa-jiit!” Sitowajiitanaki inampiri-payi irirori.²⁰ Itsitoka-paakari okaakiini Aod isaiki yamasawiryaa-wajiita. Ikantzi Aod: “Namatziimi iñaani Pawa.” Ari ikatziyanaka Eglón.²¹ Iwaanka-nakiro Aod yampati irako, yaakiro kotsiro-mini imanakiri owiraari iithaari irako-piroki, isatairi imotyaaaki,²² iponkitzita-kiniri, othonka okyaa-kotanaki okawi iyotsiro-mini, ti ositowajiro, jataki ishiito-thatoki.²³ Ari isitowanaki Aod intakiroki, yasitanakiro kamiithaini, isatika-najiro asitako-rontsi.

^c 3.13 Kapashaa = Kasiryaa   ^d 3.16 ti osantha-piroti = apako-nakiro ako osanthatz

Iyoitakiri owantain-tsiri

²⁴Ikanta isitowanaji, ari ipokajjiita-paaki impiratani-payi pinkathari, iñaapaa-tziiro asitaka pankotsi, ikantajiitzi: “Aama isapokatyaa isita.”

²⁵Ikanta iyaawinta ti iyoti opaita yantziri kaari yasitaryaan-taaro, yasitaryaa-kotakiri, iñaatziiri inaryaaka iwinkathariti, kamaki.

Yapiro-i takiri iwayiritaitari Athataa-wini-satzi

²⁶Ikanta yaminajiitakiro opaita ikamantakari, siyanaka Aod. Ikinanaki isaikayitzsi isiyakaaro pawaniro-payi, awisakotaji anta ipaitai-tziro Yawotsiti Witzintziwini. ²⁷Ikanta yariitaja iipatsitiki ishininkaiti Efraín-iiiti, ityoota-paaki. Oirinka-jiitaja Israel-iiiti, iriitaki jiwaitajirini maaroni. ²⁸Ikantakiri: “Piyaatina, tima isinitakiri Pawa awayirityaari Athataa-wini-satzi.” Iyaataa-jiita-nakiri, ithonka yaapaakiro imontyiita-piinta Owaryiinkaariniki, ti isiniti aparoni awisatsini anta. ²⁹Tima omapiro ishikitzi Athataa-wini-satzi iwamaitaki aajatzsi iriipirori owayiriiti. Tima tikatsi aparoni siyatsini.^e ³⁰Ari okanta yapiro-i-tanta-kariri Athataa-wini-satzi, iriitaki apirotakiri Israel-iiiti. Okaratzi 80 osarintsi isaikawaitaji kamiitha tikatsi maimanitirini.

Iwawisaa-kotantaji Samgar

³¹Ikanta imatantaki Aod, iriira matanajirori Samgar itomi Anat, iwamaaki irirori oshiki Kinawaita-niriiti iminthalowan-takari ipira-payi. Irijatzsi kisakowintaariri Israel-iiiti.^f

Débora aajatzsi Barac

4 ¹Aritaki kamaki Aod, ari yapiita-najiro Israel-iiiti ikaaripirotzi-mota-najiri Pawa. ²Irootaki isinitan-takariri imaimanitiri Jabín pinkatha-ritatsiri nampitsiki Kaankiityaa-winiki saikatsiri Owintiniki. Tima tzimatsi jiwaitziriri iwayiriti Jabín ipaita Sísara, iriitaki nampitarori anta ipaitai-tziro Oshironka-wini Irasi Pasini-satziit. ³Ikanta yokaiti Israel-iiiti ikowa-kotairi Pawa inkisako-winta-jyaari, tima iñaakiro otzimi-motziri pinkathari Jabín oshiki isiyako-minto asirota-tsiri iwayiritan-tyaari. Tima oshiki iwasinonkaa-waitakiri aajatzsi Israel-iiiti okaratzi 20 osarintsi.^g

Okaimakaan-takiri Débora yoka Barac

⁴ Ari opinkathari-wintziriri Israel-iiiti aparoni kooya opaita Débora, Kamantantzinkaro onatzii, irootaki iina paitachari Lapidot. ⁵Iro amita-piintari Débora osaiki kompiro-tapisiki, irootaki ipaitai-tziiri anta oyompirositi Débora, saikatsiri niyaanki-thaki awotsi jatachari

^e 3.29 oshiki-piro = 10000   ^f 3.31 oshiki = 600; ipira = vaca (buey)   ^g 4.3,13 oshiki = 900

Tonkaironiitoniki irojatzi Pawapankoniki iipatsitiki ishininka-mirinka Efraín-iiti. Ari ijata-sitzirori Israel-iiti amina-kotiniri imaimanita-wakaajita. ⁶ Okanta apaata pinkatharo Débora otyaantaki inkaimaitiri Barac itomi Abinoam, nampitarori Tasorintsiwiniki iipatsitiki ishininkaiti Neftalí-iiti, okantziri: “¿Tima pinkimi ikantakaan-takimi Pawa, Iwawani Israel, ikantzimi: ‘Pijati, papatotiri pishininka tonkaariki ipaitai-tziro Piyopathaitoni, piyosiiti oshiki owayiriiti inkarati paanakiri, iriira ishininka-mirinka Neftalí-iiti aajatzi ishininka-mirinka Zabulón-iiti.^h ⁷ Ari nonkaima-siritakiri naaka Sísara nijaatinkaki Tirimpyaaroki, tima iriitaki jiwatziriri iwayiriti Jabín, tzmatsiri isiyako-minto-payi. Tima nosinitakimiri naaka papirotiri.’” ⁸ Ari yakanaki Barac ikantzi: “Aritaki nojataki aririka piyaatakina awiroka. Airorika piyatana, airora nojatzi.” ⁹ Okantzi Débora: “Aritaki noyaatakimi. Iro kantacha airora itharowintaitami awiroka, tima iro kooya isinitakiri Pawa owamairi Sísara.” Ari okatziyanaka Débora, jataki Tasorintsiwiniki, otsipata-nakari Barac. ¹⁰ Ari yapatotakiri Barac ishininka-mirinka Zabulón-iiti aajatzi Neftalí-iiti, oshiki ikarajiitzi owayiriiti ijiwatziriri irirori. Ari otsipatakari Débora yoka Barac otonkaanaki.

Imataitakiri iwayiritaitari Owintini-satzi

¹¹ Ari isaikiri anta aparoni atziri paitachari Heber, iriitaki ishininka Asiropakoriiti, icharinita-nakari Hobab, irikonkiri Moisés, ti intsipatyaaari ikarawi-jiitari ishininkaiti, iwitsika-jiitzi iwanko-thaanti otaapiki ipaitai-tziro Owayii-winiki, otsipa-nampitari Tasorintsiwin. ¹² Ari ikamantai-takiri Sísara, ikantai-takiri: “Ipoka-sita-tziimi Barac, itomi Abinoam, jiirinta itonkajiitaki otzisiki Piyopathaitoniki.” ¹³ Ari yapatota-nakiro Sísara isiyako-minto-payi asirota-tsiri, yapatotakiri iwayiriti aajatzi ikaratziaapathyariri, nampitarori anta Oshironka-wini Irasi Pasini-satziiti, jaitijiitaki irojatzi nijaatinkaki Tirimpyaaroki. ¹⁴ Okantanakiri Débora yoka jiwari Barac: “Pijati, irootaki iroka kitaitiri inintakaa-kimiri Pawa piitsinampairi Sísara. Tima iriitaki Pawa jiwatirini piwayiriti-payi.” Ari yoirinkanaka Barac ipoñaakaro otzisiki Piyopathaitoniki, yaanakiri maaroni iwayiriti. ¹⁵ Ikanta yariitaka Barac itsipatakari owayiriti-payi imanata-paakiri Sísara, antaro ikompita-kaanakari Pawa iwayiriti Sísara, ti iyotanajiro otzimi isiyako-minto. Irootaki yayitan-tanakari isiyako-mintoki Sísara, siyanaka. ¹⁶ Iro kantacha Barac iyaariki iwanakiro isiyako-minto-payi aajatzi iwayiriti-payi Sísara, iyaatawajiri anta Oshironka-wini Irasi Pasini-satziiti. Ari yapirotakiri iwamaakiri maaroni iwayiriti Sísara. Tima tikatsi aparoni awisakotaa-tsini.

^h 4,6,10,14 oshiki = 10000

Jael owa-kiriri Sísara

¹⁷Ikanta isiyawitaka Sísara ariiwitaka owanko-thaantiki Jael, iina Heber, ishininka Asiropakoriiti, tima kamiitha yaapatyaaari Jabín yoka Asiropakoriiti. ¹⁸Okanta ojatanaki Jael omonthaa-wakari Sísara, owithata-wakari, okantziri: “Pimpoka-waiti nowinkathariti, airo pitharowa-waitzti.” Irootaki ikyaanta-paakari owanko-thaantiki, omanawakiri iroori opasikan-takari manthakintsi-masi. ¹⁹Ipoñaa ikantakiro irirori: “Nonintzi pimpina kapichiini nijaa, aatyiina nomiri.” Ashipiryaa-kota-kiniri misinantsi-nakiki ipyaatai-tziri owaaki thomitsi, opakiri irawaki. Aajatzi opasikan-tanaari manthakintsi-masi. ²⁰Ipoñaa ikantziro Sísara iroka Jael: “Arira pinkatziyatyi ikyaa-piintai-tzira piwanko-thaanti, tzimatsi-rika pokatsini, isampita-paakimi inkantimi: ‘¿Tzimatsima saikatsiri aka?’ Pinkanti awiroka: ‘Tikatsi saikatsini.’” ²¹Tima ayimata-kitziri imakori Sísara, imaa-pirota-nakitzii imaanaki. Okanta Jael, iina Heber, aaki osataa-minto, aaki inchaki iwatzika-koitan-tarori owanko-thaanti, onosika-sita-nakari tsika inaryaaka imayira Sísara, opaikakiniri inchaki iitoki, owatzika-kotakiri kipatsiki. Ari okantakari ikamantakari Sísara. ²²Ikanta yariita-paaka Barac yamina-minatziri Sísara, omonthaa-wakari Jael, okantawakiri: “Pimpoki, jiirinta atziri pamina-minatziri.” Ikanta ikyaapaaki Barac owanko-thaantiki Jael, iñaapaa-tziiri Sísara inaryaaka kipatsiki, owikakari iitoki inchaki, kamaki.

Iwamaitakiri Jabín

²³Ari ikinakaa-kirori Pawa imatanta-karori Israel-iiti yiitsinampaakiri iwayiriti Jabín pinkatha-ritatsiri Owintiniki. ²⁴Tima oshiki iñaasintsi-waitaka Israel-iiti imatanta-karori yiitsinampairi Jabín pinkatha-ritatsiri Owintiniki, irojatzi yapiroton-takariri.

Gedeón

6 ¹Ari yapiita-najiro Israel-iiti ikaaripirotzi-motairi Pawa, ikantakaari Pawa yokaiti Maimani-wini-satzi impira-waityaari Israel-iiti, okaratzsi 7 osarintsi. ²Tima aikiro ijatakaa-tziiro Maimani-wini-satzi imapirotziri impira-waitari Israel-iiti. Oshiki itharowan-takari yokaiti, yaminajiitaki Israel-iiti tsika omorontayita impirita otzisi-masiki, omanajiitaka anta. ³Okanta otzimawita-piintara iwankiwairi Israel-iiti, ipokajiitzi Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi, aajatzi poñaayita-chari isitowa-kirotzi ooryaatsiri, iwayiri-minthatari Israel-iiti. ⁴Inkyayitaki iipatsitiki ithonki-tziri maaroni iwankiri, ithotyiyo ijayitaki okaratzsi tzimayita-tsiri nampitsi anta Sintsi-winiki. Ithonki-tziri maaroni iwankiri, tikatsi iwajyaa, ithonki-tziri yayitziri ikaratzsi

ipirayitari, aajatzi ikyaakoitari.ⁱ ⁵Tima oshiki ikaratzi ipokajiitzi, yamayitaki iwanko-thaanti-payi, ipira-payi, ti iyoitiri tsika-rika ikaratzi oshiki-piro ikarajiitzi. Iriwaitaki tsitsiri-payi thonkirori owaantsiki iwaro pankirintsi.^j ⁶Irootaki ikowityaa-waitan-tajiitari Israel-iiti ikantakaantziro Maimani-wini-satzi. Ari ikowa-kotairi Israel-iiti inkisawinta-jyaari Pawa.

⁷Ikanta ikowa-kotairi Israel-iiti yookakaa-wintairi Pawa imaimani-waitziri Maimani-wini-satzi, ⁸ityaantaki Pawa aparoni Kamantan-tzinkari, iriitaki kamanta-paakiriri, ikantziri: “Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Israel: ‘Naaka omisitowaimi Apitantoniki, naaka aajimiri impira-waitaitami. ⁹Tira apatziro nookakaa-wintajimi impira-waitami Apitantoni-satzi, nookakaa-wintzi-taami inintawi-jiita impira-waityaami pasini-payi. Piñaayitakina awirokaiti tsika ikanta nomisitowan-takariri naaka yokaiti, nasitakaa-jamiro maaroni iipatsiti. ¹⁰Iroka nokantaki: Naaka Piwinkathariti, Piawani. Airo pipinkatha-waitziri iwawa-niroti-payi Otsisi-wini-satzi, aritaki saikajimi kipatsiki yasiwitari iriroriiti pairani. Iro kantacha ti pinkimisanta-jiitina awirokaiti.’”

Ijiwaritan-takari Gedeón

¹¹Ari ipokakiri Imaninkariti Pawa, isaikapaaki okanta-tapi-sitaka inchato anta Maniraaniki, iroka inchato irasi aparoni atziri paitachari Joás, ishininka-mirinka Abiezer. Tzimatsi aparoni itomi ipaita Gedeón, iriitaki saikain-tsiri ikawirinkaita-piintziro chochoki iraitziri, itikaki-waitzi iwankiri imananikiini, airo iñaantari Maimani-wini-satzi.^k ¹²Arira iñaakakari Imaninkariti Pawa yoka Gedeón, ikantapaakiri: “¡Ñaapirori pinatzii awiroka, irootaki itsipatan-tamiri Pawa!” ¹³Ari yakanaki Gedeón, ikantziri: “Ñamisa, nowinkathariti, arimi intsipatyaana Pawa, ¿ipaitama awishi-motan-tanari iroka-payi? ¿Ipaitama kaari itasonka-wintantari ikimitaakiro pairani yookakaa-wintan-tairi Apitantoniki? Ikinkithata-kotakiro nowaisatzitini-payi okaratzi kaari iñaapiintaitzi imayitakiri pairani Pawa. Irooma iroñaaka, ti imiraawintajina, isinitakiri Maimani-wini-satzi impira-waityaana.” ¹⁴Ari yamina-nakiri Pawa, ikantanakiri: “Pijati, tima sintsiri pinatzii, aritaki piyawisaa-kotairi pishininka Israel-iiti impira-waitakari Maimani-wini-satzi. Naaka otyaantzimiri.” ¹⁵Iro kantacha Gedeón, yapiita-najiri ikantziri: “Ñamisa pinkathari, ¿tsika nonkinika nowawisaa-kotajiri naaka noshininka Israel-iiti? Tima ti niriipiroti nokaratzi noshininkai-titari Manasés, naaka iyaapitsi.” ¹⁶Ikantzi Pawa: “Aritaki pimatakiro, tima naakataki tsipatyaamini. Aritaki piitsinampaakiri Maimani-wini-satzi pinkimita-

ⁱ 6.4 ipirayitari = oisha-payi (ovejas), vaca-payi (bueyes); ikyaakoitari = asno, burro

^j 6.5 ipira = [ganado, camello] ^k 6.11 inchato = encina

kaantiri yiitsinampai-tziri aparoni atziri.”¹⁷ Ikantzi Gedeón: “Iriirika Pawa ninta-kayi-narori, nonintzi piñaakainaro noyotan-tyaari iriita-jaantaki kinkitha-waita-kayinari.¹⁸ Nonintzi piyaa-kota-wakina aka irojatzi nompiyan-takyaari, nonintzi naakitimi piyaari.” Ikantzi Pawa: “Ari nosaikawaki aka, irojatzi pimpiyan-takyaari.”

¹⁹ Jataki Gedeón, iwamaaki kiripiri ipira, ikotsitakiri. Ipoñaa yaaki iwankiri-pani, irootaki yatantani kaari ikonowi siñatsini. Ititanakiri iwatha kantziriki, irooma iyaaki yookanakiro kowitziki. Yaakota-nakiri okanta-tapisita inchato, yasitakai-yaari Pawa.^l ²⁰ Ari ikantanaki Imaninkariti Pawa: “Payiri wathatsi aajatzi patantari kaari siñatsini, piwiri mapiki, pisaitan-tyaari iyaaki.” Imatakiro Gedeón ikantakiriri. ²¹ Iwaanka-nakiro ikotzikiiri Imaninkariti Pawa, itzinkan-takari wathatsi, imatakiro yatantani kaari ikonowaitzi siñakaironi. Apatha-kiro opaamatanaki mapiki, apirotakiri otaakiri wathatsi aajatzi yatantani. Ari ipyaanakari Maninkari ti iñaawajiri tsika ikinanaki. ²² Ikanta iyotanaki Gedeón omapiro iñaakiri Imaninkariti Pawa, itharowanaki, ikantanaki: “¡Ñaamisa Pawa, noñaa-porotajiri Pimaninkariti!” ²³ Ari ikantanakiri Pawa: “Airo pitharowan-tawaitari, airo pikami. Aritaki pisaika-waitaji kamiitha.” ²⁴ Arira ipiriintanaki Gedeón pomipirini-mintotsi ipinkathata-nakiri Pawa, ipaitanakiro Kamiitha Isaikakaantaji Pawa. Irojatzi okanta iñiitziro ipomi-pirini-minto anta Maniraaniki, inampsitiki ishininkaiti Abiezer.

Iporokakiro Gedeón ipomi-pirini-minto Inkaniwiri

²⁵ Okanta otsitinitanaki, iñaanatajiri Pawa, ikantairi: “Payi iriipirori ipiratari piri. Pijati pimporokiro ipomi-pirini-minto pawaniro Inkaniwiri iwawani-waita-sitari piri, pintowa-pithatiri aajatzi osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro otsipa-nampitari.”^m ²⁶ Piwitsikaji awiroka anta tonkaariki pasini pomipirini-mintotsi tsika pimpinkathatair Pawa. Paanakiri iriipirori ipiraitari, pimpomitiniri Pawa pintaan-tyaari osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro pitowakiri.” ²⁷ Ari yaanaki Gedeón ikaratzi 10 impiratani, imatakiro ikantakiriri Pawa. Iro kantacha tira imatiro kitaipaiti, tsitini-paiti imatakiro, tima itharowan-tatyari ishininka-payi iriri, aajatzi pasini-payi atziri nampitarori anta. ²⁸ Okanta okitaitta-manaji, ipiriinta-manaja atziri-payi, iñaatziiro ithubonkakoporokaki ipomi-pirini-minto pawaniro Inkaniwiri, ari okimitakari osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro tsipa-nampitarori pomipirini-mintotsi, tyaaki. Iñiitatziiiri ipomitai-takiri ipiraitari owakirariki pomipirini-minto-tsiki. ²⁹ Ari isampita-wakaa-jiita, ikantajiitzi: “¿Ipaitama matakirori iroka?” Ikanta ikaratakiro isampitako-winta-yitziro, ari iyotaki

^l 6.19 ipira = [cabrito]   ^m 6.25-28 ipiratari, ipiraitari = apitita-naitsiri vaca sirampari tzimain-tsiri 7 isarintsiti

iriitaki Gedeón, itomi Joás matakirori. Ari ijata-sitai-tanakiri Joás, ikantai-tapaakiri:³⁰ “Pamakiri pitomi, nonintatzii nowiri. Tima iporokakiro ipomi-pirini-minto nowawani Inkaniwiri, imatzitakaro osiyakaaro Inkaariwiro tsipa-nampita-karori anta.”

³¹ Iro kantacha yakanakiri Joás maaroni yokaiti, ikantziri: “¿Iriima pikisa-kotari awirokaiti Inkaniwiri? Itzimi-rika kisakowaityaarini Inkaniwiri, inkamataiti onkitaititz-mataki. Iriimi mapirotzirori ipawatzi inkisako-wintyaami apaniroini, tima iriitaki asitaro ipomi-pirini-minto iporoki-taita-kiriri.”³² Aripaiti iwaitai-tanakiri Gedeón, ikantai-tziri “Inkisako-wintyaam Inkaniwiri”, tima iriitaki Gedeón porokita-kiriri ipomi-pirini-minto Inkaniwiri.ⁿ

³³ Ikanta Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi, aajatzi pasini-payi atziri-payi poñainchari isitowa-kirotzi ooryaatsiri, yapatojiitaka, montyaa-paaka intatzikiro Owaryiinkaariniki, ari iwanko-thaanti-jiita-paaka otaapiki inampiitiki Panki-Pawa-wini. ³⁴ Iro kantacha isaika-siritan-tanakari Itasorinka Pawa yoka Gedeón. Ikanta ityootan-tanakaro ichii ipiraitari yaapatyaa-tyaariri maaroni ishininka-payi Abiezer. ³⁵ Ari ityaantaki aajatzi kaimirini ishininka-payi Manasés, impokiita yapatotyaa maaroni. Ityaantaki aajatzi kaimirini ishininka-payi Aser-iiti, Zabulón-iiti aajatzi Neftalí-iti, ari ikaratziri yapatojiitaka itsipatakari Gedeón.

³⁶ Ari ikowa-kotakiri Gedeón Pawa, ikantziri: “Omapiro-rika pintyaantina nowawisaa-kotajiri noshininka-payi Israel-iiti, okaratzzi pikanta-kinari awiroka,³⁷ iroka nowiri iwitzi-mampo ipiraitari anta tsika itikaita-piintaitziro pankirintsi. Aririka noñaa-manajiri inthonka yashitaki iwitzi-mampo, irooma kipatsiki piryaa onkantyaa airo ashewartzi, ari noyoti omapiro pinintakayinaro nowawisaa-kotajiri noshininka-payi Israel-iiti.”³⁸ Tima omataka okaratzzi ikantakiri. Ikanta isaakita-manaji Gedeón, ichooowairo iwitzi-mampo ipiraitari, ijaikitaki aparoni pajoki ichooowakiri nijaa. ³⁹ Iro kantacha Gedeón, ikantajiri Pawa: “Ti noninti nowatsimaimi aririka napiitiro nonkantimi. Nonintzi napiitiri noñiiri iroñaaka iwitzi-mampo ipiraitari. Apatziro ashiti maaroni kipatsiki, irooma maaroni iwitzi-mampo irojatzi impiryaa airo yashiwaitzi.”⁴⁰ Okanta otsitinitanaki imatakiro Pawa inintakiri Gedeón. Ikanta ipiriinta-manaja, iñaatziro ithonka ashitaki kipatsi, irooma iwitzi-mampo ipiraitari opiryatzi kamiithaini ti ashewarti kapichiini.

Yapiro-takiri Maimani-wini-satzi

7 ¹Ikanta Gedeón, ipaitakaantai-tziri Inkisako-wintyaam Inkaniwiri, itsipatakari ikaratzzi oyaatakiriri, ananinkaka ainiro otsitiniin-katzi jataki iwankothaantiyityaa nijaatinkaki Piyonkawaitinkaariniki. Iriima

---

ⁿ 6.32 Inkisako-wintyaam Inkaniwiri = Jerobaal

Maimani-wini-satzi iwanko-thaanti-jiitaka irirori katonkoki otonkai-mata otzisi ipaitai-tziri Manatzinkai-toni.^o

²Ari iñaanatajiri Pawa yoka Gedeón, ikantairi: “Oshiki-piro ikaratzi atziri oyaatakimirí, airo piñaakaa-nakari Maimani-wini-satzi papirotiri, kimitaka ari intharowinta-nakyaa Israel-iiti isiyakaantzi iriitaki wawisaa-kotacha apaniroini. ³Papatotiri maaroni, inthonka inkimajiiti pinkantiri: ‘Tzimatsi-rika tharowa-sirita-tsiri, piyonkawaita-chari, impiyi ishininkaki anta Wakaniki.’” Ari ikinakairori Gedeón iñaantari atziri-payi. Iñaatziiri ikaratzi piyanain-chari ikarajiitzi 22000 atziri, apatziro isaikanaki ikarajiitzi 10000 atziri.^p

⁴Iro kantacha aikiro isintsitatzii Pawa, ikantziri Gedeón: “Ainiro ishikitzi atziri. Paanakiri nijeaki pirakairi njaa, ari noñaantyaariri anta. Tima naaka kantimini itzimi-rika pintsipatyaari.” ⁵Yaanakiri Gedeón atziri-payi irakairi njaa. Ikantzi Pawa: “Pinasiyityaari siyakotaarini otsitzi irantarori inini. Piinasita-kyáari aajatzi oyoota-painchani irapaakiro njaa.”^q ⁶Tima inkarati awishaata-paakirori irakoki njaa irapaaki, osiya-kota-kariri otsitzi iranta-karori inini njaa, ikarajiitzi 300 atziri. Iriima pasini-payi ithonka yoiyoota-paaka irajiita-paaki njaa. ⁷Ari yapiitziro Pawa ikantziri Gedeón: “Yokaiti karatain-tsiri 300 atziri, iriyyitakira nonkanta-kayaari yapirotajiri Maimani-wini-satzi, iriitaki wawisaa-koyita-jimini maaroni awirokaiti. Iriima pasini-payi, kantatsi ijayitaji ishininkaki” ⁸Imatakiro Gedeón ityaantajiri pasini-payi ijayitaji iwanko-thaantiki, apatziro imisaika-wajiri karatain-tsiri 300 atziri. Ikampita-wajiri jatayitaa-tsiri yookana-jiniri irira-minto-payi, aajatzi ityoo-minto-payi yaitziro ichii-payi ipiraitari. Tima panko-thaanti-jiitaka iriroriiti Maimani-wini-satzi otaapiki.

⁹Okanta otsitinitanaji, iñaanatajiri Pawa jiwari Gedeón, ikantairi: “Pimpiriinti, poirinki piwayirityaari Maimani-wini-satzi, nosinita-kimiri naaka. ¹⁰Ainiro-rika pitharowantari, pijata-sitiri iwanko-thaantiki pintsipata-nakyaari pimpiratani Furá. ¹¹Pinkimisantiri opaita inkanta-wakai-yaari. Aririka piñaa-pirota-nakyaa, pimatiro piwayirityaari.” Imatakiro jiwari Gedeón oirinkanaka itsipata-nakari Furá, impiratani, yariitakari isaikaki iwayiri-minthatani. ¹²Ikanta Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi aajatzi atziri-payi poñaayitain-chari isitowa-kirotzi ooryaatsiri, ithonka iwaraaka anta, ikimita-kotakari ishikitzi inarapakita-tsiri. Tzimatsi oshiki ipiraitari ikyaa-kotari, ikimiwaitakaro oshikitzi impaniki njaa-thapyaaaki.^r ¹³Ikanta yariita-paaka Gedeón

---

^o 7.1 Inkisako-wintyaa Inkaniwiri = Jerobaal   ^p 7.3 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “ipoñaanaka Wakaniki.” * onasiyita ñaantsi-payi   ^q 7.5 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika iñiitziro aajatzi iroka ñaantsi “awishaata-paakironi irakoki njaa irapaaki.” * onasiyita ñaantsi-payi

iwanko-thaanti-jiita iisaniintani, ikimapaa-kitziiri ikinkitha-waitzi aparoni owayiri ikamantziri imisitakiri pasini, ikantziri: “Nomisitaki yatantaitari opinaapaaka tonkaariki irojatzi awanko-thaantiki, othonka anawyaa-paakiro maaroni.”^r ¹⁴ Ikantziri = ya pasini: “Kimitaka isataaminto onatzii Gedeón, itomi Joás, icharini Israel. Iriitaki Pawa sinikitaki Gedeón yapatoyitaji arokaiti Maimani-wini-satzi, yapirotairo maaroni awanko-thaantiki.”

¹⁵ Ikanta ikimakiri Gedeón ikamanta-wakaa-jiita imisitakiri, ipaasoonkita-nakiri Pawa. Piyanaka iwanko-thaantiki Israel-iiti, ikaimapaaki, ikantziri: “¡Pimpiriinti, isinita-kairi Pawa maaroni Maimani-wini-satzi!” ¹⁶ Inasita-nakari ikarajijitzira 300 atziri. Tima inkarati mawa ipiyotakiri, ipayitakiri ityoo-minto, ipayitakiri kowitzi yoisayitakiri ootamintotsi inthompointa. ¹⁷ Ikantakiri: “Aririka nariitakyaa intatzikironta iwanko-thaantitaka owayiritani, naaka pitzika-natyaa, pimatiro onkarati nantiri. ¹⁸ Aririka nontyootanaki nontsipata-kyaari ikaratzi oyaatakinari, irojatzi pimatiri awirokaiti, ashonkamaityaaro iwanko-thaanti-yitaka, pinkaima-jiiti, pinkanti: ‘¡Antyoowintiri Pawa itsipatari Gedeón!’ ”

¹⁹ Imatakiro Gedeón ikarata-kirira 100 iwayiriti, ariijiitaka intatzikiro, niyaankiitiki, iroowitaincha yimpoyiitajyaa owayiri aamaako-wintachari. Ari ityoojiitanaki, isataayita-nakiro kowitzi-naki yamayitakiri, ²⁰ imatzita-nakaro inasitakari inkaaranki, ityootanaki, isataayita-nakiro kowitzi-naki yairika-yitakiri. Pasiniki irako yairika-yitakiri iroota-minto, irako-piroki yairikakiri ityoo-minto, ikaimajiitzi, ikantziri: “¡Awayiri-wintyaari Pawa, itsipatakari Gedeón!” ²¹ Ti ishiwajiityaa Israel-iiti, irojatzi ikatziyaka itapotakiro iwanko-thaanti-payi iwayiri-minthatanti, ithonka isiyanaka Maimani-wini-satzi, ikaimawaita-sitanaka. ²² Aikiro ityoojiitatzii 300 Israel-iiti, ikantakaaro Pawa, irijatzi pithoka-sita-wakaa-naincha Maimani-wini-satzi. Ithonka isiyajiitanaka Inchapankoniki, saikatsiri awotsiki Ompirawiniki, irojatzi yariitantaka owiraa-thapitaka Amashaitaa-riniki, otsipa-nampitari Otipitokiwini. ²³ Ikimakiri ishininka-mirinka Israel-iiti, yokaiti Neftalí-iiti, Aser-iiti aajatzi icharini-payi Manasés, iriitaki patzi-matirini iwatsita-wajiri siyanain-chari Maimani-wini-satzi.

²⁴ Ityaantaki Gedeón kamantirini nampitarori iipatsitiki Efraín-iiti, ikantaki: “Poirinkayiti, piwayirityaari Maimani-wini-satzi, panaa-kotiri awirokaiti paayitajiro montyii-rontsi, irojatzi anta Awisapankoniki, aajatzi Owaryiinkaariniki.” Imatakiro ishininka-mirinka Efraín-iiti, okaratzti ikamantai-takiriri. ²⁵ Yairikaitaki apiti ijiwari Maimani-wini-satzi, ipaita Oreb, pasini Zeeb. Yaanakiri osaikira siranta, iwakiri. Anta

^r 7.12 ipiraitari ikyaa-kotari = camello   ^s 7.13 iratantaitani = [pan, cebada]

tsika iwai-takiri, ipaitai-takiro Isirantaati Oreb. Irooma tsika iwai-takiri Zeeb, aakotajiro iwairoki irirori. Ari ikawirinkaita-piintziro chochoki iraitziri. Ikanta ipatzimaminthai-tziri Maimani-wini-satzi, yaanajiniri Gedeón iito Oreb aajatzi irasi Zeeb, isaikira irirori intatzikironta Owaryii nkaariniki.

Jefté

11 ¹Tzimatsi aparoni ishininka Israel-iti ipaita Jefté, iriipirori owayiri inatzi, iriitaki nampitarori Wakaniki, otomi aparoni mayimpiro, iwaiyan-takairo ipaitai-tziri Waka, ikantai-tziri iñaaniki iriroriiti Galaad. ²Iro kantacha yoka Waka tzimatsi pasini iina, irootaki iwaiyan-takaaki aajatzi. Ikanta yantari-yitanaki iwaiyani, imisitowaitakiri Jefté iwankoki asitariri, ikantai-takiri: “Pisitowi pisaiki iwankoki asitairi, awiroka owayiani kooya mayimpiro.” ³Irootaki isiya-pithattan-takariri Jefté iririntzi-payi, jataki inampitaro Kamiithaariniki. Ari yapatotaki anta oshiki pirantziiti atziri, iriitaki itsipa-minthatari.

⁴Okanta apaata pokaki Pityaankaarini-satzi iwayiritari Israel-iti. ⁵Ikanta iwayiri-jiitara, ari ityaantai-takiri jiwari-payi Wakani-satzi yaakitiri Jefté isaikira irirori Kamiithaarini. ⁶Ikantai-tapaakiri: “Pimpoki, nonintzi pijiwatina awiroka ankarajiiti owayirityaari Pityaankaarini-satzi.”

⁷Iroka ikantzi Jefté yakawakiri jiwari-payi poñaachari Wakaniki: “Airo okantzi, tima oshiki pikisa-niinta-jiitakina awirokaiti, pimisitowakina iwankoki asitanari. ¿Ipaitama pipoka-sitan-tanari piñaakiro imaimanitai-tzimi?” ⁸Ikantajiitzi jiwari-payi poñaachari Wakaniki: “Irootaki nopoka-sitan-tamiri iroñaaka. Pimpoki antspata-wakaiyaa owayirityaari Pityaankaarini-satzi. Tima awiroka jiwatairini ikaratzti nampitarori anta Wakaniki.” ⁹Ikantzi Jefté: “Awiroka-rika nintatsi nojati owayirityaari Pityaankaarini-satzi, iririka Pawa kantakai-yaaroni, aritaki nomatakiro nojiwatimi.” ¹⁰Ikantzi jiwari-payi: “Iriitaki Pawa yotatsi, aritaki nomatakimo onkarati pinkantinari.” ¹¹Jataki Jefté iyaatanakiri pokasita-kiriri, iwakiri atziri-payi iwinkathari-titajyaari aajatzi ijiwatairai iwayiriiti. Okanta anta Aminaironi, ari yapiitakiro Jefté okaratzti ikantakiriri owakira ipokanaki, iro inkiman-tyaariri pasini-payi owayiriiti.

¹²Ikanta ikaratakiro ikantayitakiri, ityaantaki jatasitirini iwinkathariti Pityaankaarini-satzi, isampitiri, inkantiri: “¿Ipaitama pikisako-niintari pintantari piwayirityaana?” ¹³Iroka ikantzi iwinkathariti Pityaankaarini-satzi yakawakiri ityaantani Jefté: “Nopokatzii naajiro noipatsiti, opoñaanakaro katonko osaikira njaa Poimarini irojatzi kiriinka osaikira njaa Sakochaaroni. Ari okimitari isitowa-kirotziro ooryaatsiri, opoñaanakaro otzisi-masiki irojatzi tsika ikyaa-kirotziro

ooryaaatsiri osaikira nijaa Owaryiinkaarin. Tima irootaki yayitakinari pairani piwaisatziti isitowan-taari Apitantoniki. Nonintzi iroñaaka poipyaa-jinaro kamiitha-piroini.”

¹⁴ Ipoñaa ityaantaki Jefté pasini jatasitirini iwinkathariti Pityaankaarinisatzi, ¹⁵ ikantapaakiri: “Ikantakaan-tzimi Jefté: ‘Naakaiti-witaka icharini-payi Israel-iiti, tira noñaajiro yaapithatan-takariri iipatsiti Athataa-wini-satzi, aajatzi awirokaiti Pityaankaarinisatzi. ¹⁶ Tima pairani isitowan-taari Apitantoniki nowaisatzitini, ikinanajiro otzisi-masiki irojatzi Inkaariki Kityonkaari, yawisanaki irojatzi yariitan-takari Tasorinchhaariniki. ¹⁷ Ityaanta-witaka jatasita-kiriri iwinkathariti Kiraarini-satzi, inkantiri: ‘Pisinitina nonkinanaki pipatsitiki.’ Iro kantacha ti isinitiri inkini-motanakiri. Ikantawitakari aajatzi iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ti isinitiri aajatzi inkini-motiri. Irootaki isaikan-tapaakari Tasorinchhaariniki.

¹⁸ Ikinawaitaki otzisi-masiki, itapota-nakiro iipatsiti Kiraarini-satzi, ari ikimita-kirori iipatsiti Athataa-wini-satzi. Okanta iwiraaka anta Kamiñaariniki, iwitsika-paaki iwanko-thaanti intatzikiro. Titzimaita ijati intatzikiro, tima irootaki iipatsiti Athataa-wini-satzi. ¹⁹ Ityaanta-witaka jatasitirini Sehón, iwinkathariti Tonkaarisatzi nampitarori anta Karawiniki, ikantawitakari isinitiri inkinanaki iipatsiti ijatantyaari iipatsitiki irirori. ²⁰ Ti ininti Sehón inkini-mota-nakiri iipatsitiki, yapatotaki iwayiriti, itzima-sitakiri Aatzikaitoniki, iwayirita-wakari. ²¹ Iro kantacha ikaminthia Pawa, Iwawani Israel, iriitaki kantakaa-karori, iwanakiri Sehón, yapirotnakiri iwayiriti. Ari ikinakairori Pawa yaapithatan-tanakariri iipatsiti Tonkaarisatzi. ²² Opoñaanakaro katonko osaikira nijaa Poimarin irojatzi kiriinka osaikira nijaa Sakochaaroni. Ari okimitakari isitowa-kirotziro ooryaaatsiri, oponaanakaro otzisi-masiki irojatzi tsika ikyaa-kirotziro ooryaaatsiri osaikira nijaa Owaryiinkaarin. ²³ ¿Pininta-tziima paapithainaro noipatsiti ipakinari pairani Pawa yaapithata-kiriri Tonkaarisatzi? ²⁴ Tima otzimi-rika yasitakai-yaamiri piwawa-niroti Kitsirinkan-taniri, pasi onatzi awiroka. Aritaki okanta. Ari nokimitari naakaiti aajatzi, nasiyitaro okaratzi yasita-kayinari Nowawani Pawa. ²⁵ ¿Pisiyakaantzima panairi piriipirotzi yoka Balac, itomi Zipor, iwinkathariti Athataa-wini-satzi? Ti impokajiitii irirori, iwayirityaana. ²⁶ Tima awisaki oshiki osarintsi nonampitaro anta Karawiniki, Sapokaariniki, maaroni okaratzi otsipa-nampi-yitari anta, aajatzi anta othappyaaki Poimarin. ¿Ipaitama kaari paantaro pairani iroka kipatsi?^t ²⁷ Tira naakaiti poñaakaan-tyaamini, awirokaiti poñaakaantasitaro pinintzi piwayirityaana. Iro kantacha apatziro iyotzi Pawa, iriitaki aminakota-jinani naakaiti aajatzi awirokaiti.”

²⁸ Titzimaita inkimisanti iwinkathariti Pityaankaarinisatzi ikantawitakariri Jefté.

^t 11.26 oshiki osarintsi = okaratzi 300

Ikasiya-kaantakiri Jefté

²⁹Ikanta Itasorinka Pawa, ikantakaa-nakari Jefté, jataki yaminiro iipatsiti Wakani-satzi, aajatzi irasi icharini-payi Manasés. Ari yapatotanaki ishininka-payi inintzi yaapithatantiro intsipatakyaa-rika irirori. Ipoñaa ipiyaaro ikinapajiro Aminaironiki saikatsiri anta Wakaniki. Ipoñaa yawisanaki Jefté ikinaki iipatsitiki Pityaankaarini-satzi. ³⁰Tzimatsi ikasiya-kaakiriri Jefté Pawa, ikantakiri: “¡Pawa! Aririka pinkanta-kaakyaaro napirotiri Pityaankaarini-satzi, ³¹ari nompomita-kimiri itawajyaaroni iwirthayaana nowankoki aririka nariitajyaa nowayirityaa.”

³²Ari ijatanaki Jefté yaapithatiri iipatsiti Pityaankaarini-satzi, iwayiritakari, ikantakaakaro Pawa yapirotakiri iwayiritani. ³³Tima oshiki iwamaaki Jefté ikisaniintani, yasitaaro okaratzi 20 nampitsi tzimayita-tsiri anta ipaitai-tziro: Sapokaarini, Kashitaarini, aajatzi Chochokitinkaarini. Aripaiti impira-waitakari Israel-iiti maaroni Pityaankaarini-satzi.

³⁴Ikanta ipiyaaro Jefté iwankoki anta Aminaironiki, osiya-sita-waari yapintoti irisinto, omitaa-mitaa-waita owisiryaa-winta-waari okampinita-kaakiro owisiryaa-minto-payi. Aparoni okanta irisinto, tikatsi pasini.

³⁵Tima antaroiti iwasiritanaka iñaakiro irisinto, isara-nakiro iithaari, ikantziro: “¡Naamisa, nosinto, antaroiti piwasirita-kaana! ¡Awirokataki owaaripirotakaantinani, tima tzimatsi nokasiya-kaakiriri Pawa, ontzimatyii nomonkaratiniri nokanta-kiriri!” ³⁶Akanakiri iroori, okantzi: “Apaá, pimatina okaratzi pikasiya-kaaki-niriri Pawa, tima imatakimiro irirori yiitsinampaa-kaakimiri Pityaankaarini-satzi piwayiritani.

³⁷Apatziro nonintzi pisinitina apiti kasiri nojati otzisi-masiki, nonkarata-nakiri naapatyaa-minthatani, ari niraako-waityaa, tima nonkamatyii, airo noñiiro intzimi notsipatari.”

³⁸Isinitakiro Jefté irisinto ojati apiti kasiri onkinawaiti otzisi-masiki, ari okaratanakiri otsipa-minthatani, antaroiti iraakowaitaka tima onkamatyii airo oñiiro ayi iroori oimi. ³⁹Okanta apaata, piyaja owankoki, imatakiro asitarori okaratzi ikasiya-kaaki-niriri Pawa. Kamaki irisinto Jefté, tira oñaaajiri iroori sirampari. ⁴⁰Irootaki amitantarori mainaroiti Israel-iiti ojata-piintzi osarintsiki iraakowaita-jyaaro irisinto Jefté, Wakani-satzi, onkarati 4 kitaitiri osaikawaiti otzisi-masiki.

Itziman-takari Sansón

13 ¹Ikanta yapiita-najiro Israel-iiti ikaaripirotanaji, ikantakaakaro Pawa impirana-waityaari Kinawaita-niriiti onkarati 40 osarintsi.

²Ari isaikiri aparoni atziri anta Sanii-winiki, ishininka-mirinka inatzii Dan-iiti, ipaita Manoa. Ti owaiyanta-niti iina. ³Okanta aparoni kitaitiri iñaakakaro Imaninkariti Pawa, ikantakiro: “Ti intzima-wityaa piwaiyani, maaniro pinatzii, iro kantacha iroñaaka pimotaati, aritaki intzimaki

pitomi. ⁴Iro kantacha airo pirawaitziro awiroka kachori, airo piwayitari ikaratzi ipinkai-tziri. ⁵Tima piwaiyan-tatyiiri iinchaa-niki kaari isinitaiti intotaitiro iisi. Pasitakai-yaari Pawa yoka iiintsi, tima Kasiyakaawiri inatyii tikira intzima-paaki. Iriitaki itanakyaaroni yookakaa-wintajiri ishininka-payi Israel-iiti impira-waitakari Kinawaita-niriiti.”

²⁴Okanta omonkarata-paaka, tzimaki otomi iroka kooya, opaitakiri Sansón. Kamiitha ikanta ikimotatzi iinchaa-niki, itasonka-wintakiri Pawa. ²⁵Okanta aparoni kitaitiri isaiki Sansón iwanko-thaantiki ishininka-mirinka Dan-iiti, anta niyaanki-thaki awotsiki jatachari Sanii-winiki iroatzi Amana-winiki, ari inampi-siritan-tanakariri Itasorinka Pawa.

Yaantakari iina Sansón

14 ¹Ikanta ijataki Sansón nampitsiki ipaitai-tziri Antiwini, ari iñaaki aparoni kooya Kinawaitaniri-sato, inintasiryaakiro. ²Ikanta ipiyaaro iwankoki ikamanta-pajiri asitariri. Ikantapajiri: “Nonintzi paakainaro kooya Kinawaita-niriiti noñaakiri anta Antiwiniki.” ³Ikantanaki asitariri: “Ipaitama paantyaarori kooya Kinawaita-niriiti kaari yotakotirini Pawa? ¿Tikatsima kooya ashininka aroka-payi? ¿Tikatsima kooya aka anampiki?” Iro kantacha ikantzi irirori Sansón: “Irootaki nonintakiri ironata kooya, noninta-pirota-tziiro paakainaro.”^u ⁴Tira iyojiiti asitariri iriira Pawa kantakaarori omatyaa, yamina-minatatzii tsika inkinakairo iwayiritan-tyaari Kinawaitaniri-satzi impira-waita-karira Israel-iiti. ⁵Iro ijatantakari Sansón aajatzi asitariri anta Antiwiniki. Ikanta yariitzi-mataka Sansón nampitsiki, iwiraapaaka tsika ipankitai-tziro chochoki-masi, ari ikimapaakiri ikaimi kashikari, imitaa-sitakari inintzi yatsikiri. ⁶Iro kantacha ikantakaakari Sansón Itasorinka Pawa ontzimi-motiri isintsinka, yairikakiri kashikari, ikimita-kaantakiri isaraii-tziri kiripiri ipiraitari. Titzimaita inkamantiri asitariri okaratzi awisain-tsiri.^v ⁷Ikanta yariitaka osaiki inintakiri kooya, ikinkitha-waita-kaakiro.

⁸Okanta pasini kitaitiri, ipiyaaro Sansón yaantyaarori mainaro, ari itimpaa-painta awotsiki yamina-panaatiri kashikari iwamaakiri chapinki, iñaapaa-tziiri isaikan-takari yaarato iwatha kashikari. ⁹Yaakiri Sansón iyaaki yaarato, iriitaki ithotziri yaniitzira awotsiki. Ikanta yariita tsika isaikajiitzi asitariri, ipapaakiri iyaaki yaarato, ithotawakiri irirori. Iro kantacha ti inkamantiri iriitaki yaarato yaakiri saikanta-kariri kashikari iwamaakiri chapinki.

¹⁰Ari ijatzitaka aajatzi asitariri Sansón owankoki mainaro. Ari yoimosirinka-waitakari Sansón, tima irootaki yamijiitari mainariiti.

^u 14.3 kaari yotakotirini Pawa = kaari totamisitaari   ^v 14.6 kiripiri ipiraitari = cabrito

¹¹Ikanta iñaakiri Kinawaita-niriiti yoka Sansón, yaanakiniri ikaratzí 30 mainariiti intsipatyaari. ¹²Ikantawakiri Sansón yokaiti mainariiti: “Tzimatsi aparoni kompitarintsi. Aririka piyotakiro omonkarata-paakyaa 7 kitaitiri noimosirinka-waityaa, aritaki nompakimi aparo-payi awirokaiti iroopirori ipiwiryaa-koitari, nompimi aajatzi okaratzi ikithaatitari yoimosirinka-jiita. ¹³Irooma airorika piyotziro kompitarintsi, awirokaiti opayitinani aparo-payi iroopirori ipiwiryaa-koitari, aajatzi okaratzi ikithaatitari karini-mankita-tsiri yoimosirinka-jiita.” Ikantajiitanaki mainariiti: “Pinkantinaro kompitarintsi, nonintzi nonkima-jiitiro.”

¹⁴Iroka ikantzi Sansón iñaawaitanaki:

“Ipiyaro owaritintsi yoka owantawita-chari.

Ipyaaro pochari yoka tzimawita-chari isintsinka.”

Okanta awisaki mawatatsiri kitaitiri, ti iyojiitiro kompitarintsi.

¹⁵Awisanaki pasini kitaitiri, oyotapaaka apiti kitaitiri, ikantai-takiro iina Sansón: “Pisampitiri piimi tsika okanta-kota iroka kompitarintsi. Ari onkantyaa airo notaa-kotantami piwankoki awiroka, aajatzi asitamiri. ¡Irooma pikaiman-tanari pinintzi paapitha-tinaro okaratzi nokithaatari naaka?” ¹⁶Jataki iroori oñiiri Sansón, irayi-mota-paakari, okantziri: “¡Ti pinintina awiroka! ¡Kisaniinta piwakina! Pikantakiri noshininka-payi iyotiro kompitarintsi. Titzimaita pinkaman-tinaro naaka opaita-rika kanta-kota-chari.” Ari yakanakiro Sansón, ikantziro: “Tima ti nonkaman-tanitiri apaa aajatzi ina, aajatzi awiroka airo nokaman-tzimiro.”

¹⁷Aikiro irayimo-waita-tyaari, irojatzi omonkaratan-tapaakari 7-tatsiri kitaitiri yoimosirinka-jiita, ikamantakiro kanta-kota-chari, tima oshiki oñaasirinkakiri. Jatanaki iroori okamantakiri mainariiti oshininka-payi.

¹⁸Okanta ontsitiniityaanaki 7-tapain-tsiri kitaitiri, jaitijiitaki Kinawaita-niriiti, ikantapaakiri Sansón:

“Tikatsi anairini ipochanka yaarato,

Tikatsi anairini isintsitzi aparoni kashikari.”

Ikantzi irirori Sansón:

“Okaminthaa nokasiyakari noinantlyaaro,

Irootaki piyotan-takarori kompitarintsi.”^w

¹⁹Ari ikantakaa-naari Sansón Itasorinka Pawa, tzimanaki isintsinka. Jataki ipaitai-tziro Jatashaarinki, ari iwakiri anta ikaratzí 30 atziri, yaapithatakiri iithaari-payi. Irootaki ipakiriri ikaratzí yotakirori kompitarintsi. Jataji iwankoki asitariri, oshiki owatsimaakiri okaratzi awishi-mota-kiriri. ²⁰Irooma kooya ikasiya-witakari iinantyaaromi Sansón, yaakaakiro asitarori aparoni yaapatyaa Sansón.

15 ¹Okanta omonkara-paititaja, yawiikitán-taitarori pankirintsi, jataki Sansón yariityaaro iina, yaanaki kiripiri ipira. Ikanta

^w **14.18** nokasiyakari noinantlyaaro = nopiraaniki [novilla, ternera]

yariitaka, ikanta-siritzi: "Nomaanta-wakyaaro noina." Iro kantacha ti ininti asitarori kooya inkyaa-sitiro.^x ² Ikantakiri: "Nosiyakaantzi ti pinintajiro nosinto, iro nopanta-kariri pitsipa-minthari. Iro kantacha tzimatsi pasini awaankaro irinto, kamiithaa-niki okanta iroori, irootaki paajiri impoiyita-jyaaro irinto." ³ Ikantzi Sansón: "¡Tira naaka kanta-sityaaroni iroñaaka nowasankitaan-tyaariri pishininka-payi Kinawaita-niriiti!"

⁴ Ikanta ipiyanaka Sansón, yamaki oshiki osiyariri kowincha, yoosoyitakiri apiti-payi itzinkoki, yoosota-kota-kiniri ootamintotsi opatziki itzinko.^y ⁵ Yoisayitakiri ootamintotsi, imisiyakiri iwankiri-masiki Kinawaita-niriiti. Apirotaka otaaka iwankiri, otaaka ichochoki-masiti, maaroni.^z ⁶ Ikanta isampita-kowintakiri Kinawaita-niriiti ipaita antakirori kantain-chari, ikimatzi ikantaitzi: "Iriitaki Sansón matakirori, iwatsimaa-tziiri irikonkiri Antiwini-satzi, tima yaapithatajiri irisinto, yaakaakiri itsipa-minthatari Sansón." Ari ijajiitanaki Kinawaita-niriiti, itaakiro iina Sansón, aajatzi asitarori. ⁷ Iro kantacha Sansón yasaryii-matakari Kinawaita-niriiti, ikantzi: "Okaratzi pantzi-mota-kinari awirokaiti, airora nokarata-kaaro naaka irojatzni napirotan-takyaamiri pikarajiitzi." ⁸ Ti ishintanaki Sansón, antaro ikisanaka, jataki imaimanitziri Kinawaita-niriiti. Tima oshiki iwamaaki. Ikanta ikaratakiro yantakiri, jataki impirita-moroki saikatsiri anta Shiwanintaaki. Ari isaikawaitzi.

Sansón aajatzi tapinoitonisatzi

⁹ Ari ipokajiitanaki Kinawaita-niriiti, iwanko-thaanti-jiita-paaka iipatsitiki Judá-ití, oshiki-piro ikarajiitzi yaaritakaro iwanko-thaanti-jiita anta Tapinoitoniki. ¹⁰ Ari isampita-wakiri Judá-ití, ikantziri: "¿Ipaitama pinintantari piwayirityaana?" Ikantajiitzi irirori: "Iri nopoka-sitzi Sansón nairikiri, nonintzi nonkisako-wintajyaa okaratzni yantzi-mota-kinari irirori." ¹¹ Ikanta ikimaki Judá-ití, apatojiitanaka ikaratzi 3000 atziri, jaitijiitaki iñiiri Sansón isaiki impirita-moroki Shiwanintaaki. Ikantapaakiri Sansón: "Pimaimanita-kaantakina. ¿Tima piyoti ikimita-kaantai Kinawaita-niriiti impiratani?" Ikantzi Sansón: "Tikatsi nonkantiri naaka Kinawaita-niriiti, apatziro nokisako-winta okaratzni yantzi-mota-kinari naaka." ¹² Ikantajiitzi irirori: "Nopokajiitzi iroñaaka naanakimi isaiki Kinawaita-niriiti." Ari ikantanaki Sansón: "Intsityaa pinkantina, airorika piwina awirokaiti." ¹³ Ikantajiitzi pokasita-kiriri: "Airo pikinkisiryaa-siwaita nopokatzii nowimi. Apatziro nonintzi naanajimi tsika isaikajiitaki Kinawaita-niriiti." Ikanta yoosotan-takari apiti owakirari siwitha, inosikajiri tsika isaiki imanawitaka.

^x 15.1 pankirintsi = trigo (Yawiikita-piintai-tziri kasiriki [mayo] aajatzi [junio].); ipira = [cabrito]   ^y 15.4 oshiki = 300   ^z 15.5 chochoki-masi = [viñas, olivares]

¹⁴Ikanta yariitzi-mata-kaajari Tapinoitoniki, pokajiitanaki Kinawaita-niriiti imonthaa-wakyaari Sansón, antaro ikaimajiitanaki kimosiritanaki. Iro kantacha ikantakaakaro Itasorinka Pawa, omakarata-siwaitanaka siwitha yoosotan-tawitai-takariri ishimpaki, iroowaitaki intayii-tiromi paamariki. Ari okimitakari yoosotan-tawitai-takariri irakoki. ¹⁵Iñaatziiro Sansón itapinoma ikyakoitari, ainiro onaatzirotzi, yaakiro. Irootaki iwamaan-takari oshiki Kinawaita-niriiti.^{a b} ¹⁶Ikantanaki:

“Iro itapinoma ikyakoitari nomatantaka oshiki.

Irojatzi itapinoma ikyakoitari nowamaantaka ikaratzi 1000 atziri.”

¹⁷Ikanta ikaratakiro iñaawaitaki, imanaitakiro itapinoma ikyakoitari. Ari ipaitanakiro anta Tapinoitoniki.

¹⁸Tima ayimatakiri imiri Sansón, ikowa-kotakiri Pawa, ikantziri: “Awiroka matakaa-kinarori noitsinampaan-tantakari, ¿kamiiithama pisinitina nonkami ayina nomiri? ¿Pisinita-tyiinama imaimani-waitina yokaiti kaari yotimini Pawa?”^c ¹⁹Ikantakaakaro Pawa, sitowaatanaki nijaa omoro-nakiki anta Tapinoitoniki. Ikanta ikaratakiro iraki nijaa sintsitanaji Sansón. Irootaki ipaitan-titarorri Inijaati Kowakotan-tatsiri.^d ²⁰Tima ijiwatakiri Sansón Israel-iti okaratzi 20 osarintsi, impira-waitan-tariri Kinawaita-niriiti anta.

Inampitakaro Sansón Sintsi-winiki

16 ¹Ikanta ijataki Sansón Sintsi-winiki. Ari iñaakiro aparoni mayimpiro, ikyaa-sitakiro tsitiniri owankoki imaantyaaro. ²Ikanta ikimajiitaki Sintsi-wini-satzi, ikantaitzi: “Ari ipokiri Sansón anampiki.” Pokajiita-paaki ikarajitzi ithonka itzikapaakiri pankotsiki airo isitowanta, yaakowintakaro tsitini-paiti iyaawintari isitowa-piintai-tzira nampitsiki, ikantajiitzi: “Ari oyaawintyaari aka. Aririka añaawakiri onkitaititzi-matanaki, ari awiriri.” ³Iro kantacha yoka Sansón ti imaapiroti, piriintanaka niyaankiiti tsitiniri, jataki tsika ikyaa-piintaitzi, itatsinka-nakiro asitako-rontsi, ithopaa-kotakiro otzinkamitari. Yanatanakiro, yaanakiro tonkaariki otzisiki omontitakari nampsiti Aripirotaarini.

Sansón aajatzi Dalila

⁴Ikanta iñaaki Sansón pasini kooya paitachari Dalila, imintakiro. Iroka kooya onampitaro otaapiki ipaitai-tziro Shookaroni. ⁵Ari ijajitaki ijwariti Kinawaita-niriiti iniiro Dalila, ikantakiro: “Pamatawitiri Sansón, pinkowa-kotiri opaita isintsitantari, tsika ankantiri aitsinampaan-tyaariri. Onkini oosotiri, airo apakaajiri. Aririka pimatakiri, oshiki kiriuki nompinatimiri.”^e

^a **15.15** oshiki Kinawaita-niriiti = 1000 atziri   ^b **15.15,16,17** ikyakoitari = [asno]

^c **15.18** kaari yotimini Pawa = kaari totamisitaari   ^d **15.19** Inijaati Kowakotan-tatsiri = En-hacore

⁶ Okanta Dalila osampitakiri Sansón, okantziri: “Pinkamantina, ¿tsikatyaa nonkantimika noosotimi airo posiryaa-kotanta? Aririka noninti noosotimi, airo poosoryaako-tzimaita.” ⁷ Yakanakiro Sansón ikantziro: “Aririka yoosutan-taityaanaro owakirari osiwithati piyaamini onkarati 7, airo otzimanaji nosintsinka nonkimityaari pasini-payi atziri kaari tzimatsini isintsinka.”

⁸ Ikanta ijiwariti-payi Kinawaita-niriiti yaanakiniro Dalila owakirari osiwithati piyaamini okaratzi 7, iro oosowitan-takariri Sansón. ⁹ Tima omanaki Dalila omaapiintzi oshininka-payi, ari okaima-kotziri okantziri: “¡Sansón! ¡Yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Iro kantacha Sansón itzimpisa-nakiro yoosowitai-tanta-kariri, ikimita-kaantakiro ti onkisoti makarathataki. Ti iyojiti Kinawaita-niriiti tsika opoñaaro isintsitantari Sansón.

¹⁰ Opoñaas okantajiri Dalila yoka Sansón: “¡Pamatawitakina! ¡Ipaita pisiyakaan-tziri! Pinkamantina tsika nonkantyaa noosotan-tyaamiri.”

¹¹ Ikantzi Sansón: “Aririka yoosutan-taityaanaro sintsii siwitha tikira yoosutan-taitaro, ari ompyaanakyaa nosintsinka, nonkimita-nakyaari atziri kaari tzimatsini isintsinka.” ¹² Okanta Dalila aaki owakirari siwitha ikantakirori Sansón, oosotan-takari. Ipoñaas okaima-kotziri okantziri: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Apiiwitakaro omanaki oshininka-payi omaapiintzi. Itzimpisa-najiro Sansón oosowitan-takariri, ikimita-kaantakiro kiripithami onatyii siwitha.

¹³ Okantziri Dalila yoka Sansón: “¡Aikiro pijatatzii pamatawitana! ¡Pinkamantina tsika onkantyaa noosotan-tyaamiri!” Iyomitaakiro Sansón, tsika onkantiri Dalila, ikantziro: “Pampithatiro noisi pintsipataakiro kirithari onkarati 7 pampithatakiro. Piwatzikaki inchaki, ari poosotirori noisi. Aritaki ompyaanakyaa nosintsinka nonkimita-nakyaari ikanta pasini atziri.” ¹⁴ Ikanta imaanaki Sansón, ampithata-kiniri Dalila iisi otsipataakiro okaratzi 7 kirithari. Owatzikaki inchaki, oosotakiro iisi, okaimako-tzimaitari: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Ikanta isaakitanaki Sansón, ithopaa-nakiro owatzika-witakari inchaki tsika oosowitakaro iisi.

¹⁵ Ari apiitanajiri Dalila okantziri Sansón: “¡Thaiyawaari pinatzii! ¿Ipoñaas pikanta-piintana pinintana? Tima mawataki pamatawitakina, ti pininti pinkantina. Nonintzi noyoti tsika opoñaas pisintsitantari.” ¹⁶ Oshiki osampi-sampitakiri Dalila, ti owashaanta-paintiri kapichiini osampitziri, oñaasirinkakiri Sansón, inintaki inkama-pithatiro. ¹⁷ Okanta apaata Sansón, ikamantakiro Dalila, ikantziro: “Tira namiita-nitiro noisi, tima pairani tikira notzima-paaki, okasiya-kaakari asitanari yasityaana

e 16.5 oshiki kiriiki = 1100 ciclos

Pawa, Kasiyakaawiri nonatyii. Aririka yamiitaitina, airo nosintsitanaji, nonkimita-nakyaari kaari sintsita-tsini.”

¹⁸Ari oyotanaki Dalila ti yamatawitiro iroñaaka Sansón, okaimakaan-takiri ijiwari Kinawaita-niriiti, okantziri: “¡Pimpoka-jiiti, tima ikamanta-kinaro iroñaaka Sansón!” Ikanta ipokajiitaki Kinawaita-niriiti yaanakiri iiriikiti. ¹⁹Okantajiri Dalila imayi Sansón intzii-tota-kyaaro oporiki. Ari okaimaki amiitirini iisiki, onkarati 7 yampitaisiro intotaitiri. Arira itanakari iroñaaka omaimanitziri. ²⁰Okaima-kotakiri, okantziri: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Ari isaakiwitanaja Sansón, isiyakaantaki airo yiitsinampai-tziri ikimita-piinta-witaro, ti iyoti yookanakiri Pawa. ²¹Ari ipokajiita-paaki Kinawaita-niriiti yairika-paakiri, ikithoryii-takiri irooki yatanakiri nampitsiki Sintsi-winiki, yoosotan-taitakari asirotha kitiriri, yatanakiri yantawaiti isaikayitzi asita-kotaari, ari isintsiwintai-tziri intononki pankirintsi-pani iwitsikaitiri yatantaitani. ²²Iro kantacha itanaaro osanthatanaji iisi.

Ikamantakari Sansón

²³Ari yapatojiitaka ijiwari Kinawaita-niriiti yoimosirinkyaa yiitsinampaakiri Sansón, inintzi impomitiniri yatsipita-kaani iwawa-niroti Kyaatsi. Iroka ikantzi ipanthaa-jiitzi:

“Iriira awawani sinitakairi akisaniintani Sansón.”

²⁴Ikanta iñaaajiitakiro atziri-payi, imatanakiro irirori ipanthai, itharowinta-wintari iwawa-niroti, ikantajiitzi:

“Iriitaki awawani sinitakairiri aisanaintani Sansón,
Iriitaki iriipiro-witachari iyaaripirotzi-tairo awankiri,
Iwamaaki oshiki ashininka-payi.”

²⁵Okanta ikimo-siri-jiitanaki, ikantajiitaki: “Pamakiri Sansón asironta-mintha-waityaari.” Ikanta yaita-paintziri Sansón isaikira tsika yasitakoi-tziri, oshiki isironta-winta-waitakari. Ikanta ikaratakiro isironta-winta-waitakari, ikatziyakiri okatziyaka apiti otzinkami pankotsi. ²⁶Ikanta iñaaiki Sansón oshiki isirontzita-winta-waitai-takari, ikantanakiri mainari akathata-kiriri: “Pisirinkina tsika okatziya-yitaka otzinkamiki karapapanko nairikiro. Nonintzi nontzityaaro.” ²⁷Ari ipiyojiitakani oshiki ijiwari Kinawaita-niriiti karapapankoki, piyotaka aajatzi oshiki atziri-payi sirampari aajatzi kooya. Tzimitacha atziri jinoki pankotsi ikaratzi 3,000, iritaki amina-minthatziri isironta-minthai-tarira Sansón.

²⁸Ari yamanairiri Sansón, ikantzi: “¡Pawá Sintsi-pirori, apatziro nonintzi piwiraantyaaro pinkisa-wintyaana! Tima oshiki ithainka-mawaitakina Kinawaita-niriiti ikithoryaakiro apitiroiti noki, nonintzi iroñaaka Pawa pinkanta-kaiyaaro ontzimi-motina nosintsinka, nonkisa-winta-wajyaaa.” ²⁹Ikanta ikaratakiro ikowa-kotakiri Pawa, itzitanakaro apitira otzinkami otzitzirori maaroni pankotsi, ³⁰ikaimanaki sintsii,

ikantzi: “¡Ari inkaratina naaka maaroni Kinawaita-niriiti inkami!” Itatsinka-maita-nakaro sintsiini tzinkamitsi, tyaanaki pankotsi anawyaa-paakiri atziri-payi piyotain-chari. Oshiki ikaratzi iwamaaki Sansón, anaanakiro ikaratzi iwamaa-piintakiri ainiro yañaawita.³¹ Ikanta ipokajitaki iririntzi-payi Sansón itsipayitakari ikaratzi ishininka-yitari, yaitanajiri, inkitaitiri tsika ikitaita-kirira pairani Manoa, iriri Sansón, anta Sanii-winiki otsipa-nampitari Amanawiniki. Tima yoka Sansón osamani ijiwatakiri ishininka Israel-iiti okaratzi 20 osarintsi.

21 ²⁵Pairani tikira intzimanaki iriipirori iwinkathariti Israel-iiti, yantasi-yitakaro aparo-payi okaratzi inintayi-tziri.